

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 1096/2024
07.05.2026. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Миљуш, председника већа, Јасмине Стаменковић и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиоца Република Србија, Министарство финансија, Пореска управа – Филијала центар Београд, кога заступа Државно правобранилаштво Београд, против туженог Грађевинско предузеће Мостоградња АД Београд, у стечају, МБ ..., чији је пуномоћник Игор Ивановић, адвокат у ..., ради утврђења оспореног потраживања у стечају, вредност предмета спора 82.981.434,42 динара, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 11Пж 4707/23 од 19.09.2024. године, у седници већа одржаној 07.05.2026. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија, **УКИДАЈУ СЕ** пресуда Привредног апелационог суда 11Пж 4707/23 од 19.09.2024. године и пресуда Привредног суда у Београду 29П 5618/22 од 15.06.2023. године и решење Привредног суда у Београду 29П 5618/22 од 24.07.2023. године и предмет се враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Привредни суд у Београду је донео пресуду 29П 5618/22 дана 15.06.2023. године којом је којом је одбио тужбени захтев тужиоца да се утврди да је основано потраживање према туженом у износу од 82.981.434,42 динара, као неоснован, а решењем П 5618/22 од 24.07.2023. године обавезао тужиоца да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 33.530,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности решења до исплате.

Привредни апелациони суд је пресудом 11Пж 4707/23 од 19.09.2024. године, одбио жалбу тужиоца и потврдио пресуду Привредног суда у Београду 29П 5618/22 од 15.06.2023. године и решење истог суда П 5618/22 од 24.07.2023. године.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио дозвољену и благовремену ревизију, којом пресуду побија због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр 72/2011 ... 10/2023 - др. закон) и закључио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, Влада Републике Србије је 25.03.2016. године донела закључак којим је предвиђена обавеза државних поверилаца да субјекту приватизације, овде туженом, у складу са предложеном мером УППР-а отпишу потраживања доспела за период од 01.09. до 31.12.2015. године, и да конвертују потраживања са стањем на дан 31.08.2015. године у трајни улог у капиталу субјекта приватизације, овде туженог, под условом да УППР буде усвојен. УППР-ом од 05.08.2016. године у класу I сврстане су све обавезе према државним повериоцима који су на дан 31.08.2015. године имали потраживања према туженом, а у класу II сврстане су све обавезе према државним повериоцима који су на дан 31.12.2015. године имали потраживања према туженом, између осталих и потраживања тужиоца. Према решењу Привредног суда у Београду IРео 14/2016 од 23.09.2016. године, којим је отворен стечајни поступак над туженим и утврђено усвајање УППР-а поднетог 05.08.2016. године одређено је да се обавезе према повериоцима у класи I намирују конверзијом потраживања у капитал стечајног дужника, а све у складу са чланом 77. Закона о приватизацији и у складу са Закључком Владе Републике Србије број 023-3362/2016 од 25.03.2016. године. Предмет конверзије је дуг који је настао најмање шест месеци пре доношења одлуке Владе Републике Србије о претварању дуга у трајни улог. За класу II је предвиђен отпис потраживања према туженом. Тужени је у циљу спровођења УППР-а 30.06.2017. године донео одлуку о издавању обичних акција VI емисије, без јавне понуде, ради повећања основног капитала туженог, којом одлуком су уређени услови издавања VI емисије акција по основу докапитализације конверзијом потраживања поверилаца у трајни улог у капиталу друштва издаваоца у складу са Закључком Владе од 25.03.2016. године, и та одлука је измењена и допуњена одлукама од 03.08.2017., 13.09.2017. и 23.01.2019. године.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, судови су закључили да тужбени захтев није основан. Предметно потраживање је према утврђењу нижестепених судова обухваћено УППР-ом, чије усвајање је потврђено правноснажним решењем Привредног суда у Београду IРео 14/2016 од 23.09.2016. године, где је сврстано у I и II класу. Сва потраживања и права поверилаца уређују се искључиво према условима из плана реорганизације, који је извршена исправа и сматра се новим уговором за измирење потраживања која су у њему наведена. Тако и предметно потраживање може бити измирено само под истим условима као и потраживања других поверилаца исте класе, према одредби члана 167. Закона о стечају. Према томе, тужилац, односно државни поверилац чије потраживање није намирено конверзијом, може да захтева испуњење предметног потраживања само у оном обиму, року и на начин како је то предвиђено УППР-ом, односно конвертовањем дела потраживања у трајни улог у капиталу туженог. Тужилац предметно потраживање може да конвертује или отпише, а не може као стечајни поверилац тражити намирење у новцу, односно испуњење у стечајном поступку. Поред тога, тужилац остварује право на акције туженог по основу конверзије дуга на основу одлуке о издавању обичних акција VI емисије, без јавне понуде, ради повећања основног капитала туженог број 1097/7 од 30.06.2017. године, допуњене одлукама од 03.08.2017., 13.09.2017. и 23.01.2019. године. Том одлуком је извршена докапитализација туженог конверзијом потраживања поверилаца у трајани улог у капиталу туженог, а тужилац је уврштен као акционар коме се издају предметне акције, чиме је регулисан начин измирења потраживања тужиоца. Одлуком је остављен рок за упис акција до потпуног спровођења поступка конверзије са повериоцима у складу са УППР-ом, па је у диспозицији тужиоца да спроведе упис. Насупрот таквом израженом ставу, првостепени

суд је и становишта да навод тужиоца да су у наведеним одлукама туженог били само предвиђени услови под којима се може спровести конверзија дуга, али да истима конверзија није спроведена, као и чињеница да на дан отварања стечајног поступка над туженим тужилац није био евидентиран као ималац акција туженог - нису од значаја за другачију одлуку зато што су се стекли услови да се тужилац на основу УППР-а као извршне исправе упише као ималац акција туженог, пре отварања стечајног поступка над туженим.

Другостепени суд је потврдио првостепену пресуду са разлога што тужилац не може тражити утврђење потраживања у стечајном поступку и тражити намирење у новцу у ситуацији када је тужени предузео све мере и омогућио тужиоцу, односно свим државним повериоцима, да намири потраживање у складу са УППР-ом. Чињеница да поверилац чије је потраживање предмет овог спора то није учинио, не може га ставити у повољнији положај у односу на повериоце који су поступили по Закључку Владе Републике Србије од 25.03.2016. године.

Основано тужилац ревизијом побија правилност оваквих разлога нижестепених судова за одлуку о одбијању тужбеног захтева.

Није спорно да се пре отварања стечајног поступка над туженим спроводио Унапред припремљени план реорганизације туженог, према којем се државни повериоци намирују конверзијом дуга који је постојао на дан 31.08.2015. године и отписом потраживања за период од 01.09. до 31.12.2015. године, у складу са Закључком Владе 05 бр 023-3362/2016 од 25.03.2016. године. Тврдња је тужиоца да Унапред припремљени план реорганизације туженог није у потпуности извршен, те да се 95% оспорених потраживања тужиоца односи на потраживања која нису конвертована у капитал друштва овде туженог, што је чињеница која се могла утврдити на основу увида у Централни регистар хартија од вредности. Тврдња је тужиоца да је неизвршење Унапред припремљеног плана реорганизације у делу којим је била предвиђена конверзија спорног потраживања у капитал привредног друштва, последица неспровођења активности са стране туженог, којима се обезбеђују услови за конверзију дуга. Конверзија подразумева обезбеђивање одговарајућих одлука, уговора и уписа капитала у поступцима који се спроводе између субјекта реорганизације и стварних поверилаца. Тврдња је тужиоца да општине и градови на чије приходе се односи тужбени захтев нису исказани у власничкој структури стечајног дужника, што нижестепени судови нису расправили. Напротив, како је исказано у разлозима побијане пресуде то није ни од значаја за одлуку, због схватања да су се пре отварања стечајног поступка стекли услови да се тужилац упише као ималац акција туженог. Ревидент оспорава правилност закључка нижестепених судова да је тужени предузео радње да омогући тужиоцу да намири своја потраживања у складу са УППР-ом, као неутемељено у чињеничном стању које је утврђено.

Према чињеничном стању утврђеном од стране првостепеног суда, одлуком туженог број 206/4 од 01.03.2016. године, одобрено је спровођење конверзије потраживања државних поверилаца чија су потраживања доспела најмање шест месеци пре доношења одлуке Владе Републике Србије, у капитал туженог, у складу са одредбама УППР-а. Није утврђена висина потраживања, нити државни повериоци за чија потраживања је овом одлуком одобрено спровођење конверзије. Надаље, утврђено је да су одлуком о издавању обичних акција VI емисије ради повећања основног капитала

туженог од 30.06.2017. године уређени услови издавања VI емисије акција по основу докапитализације конверзијом потраживања поверилаца у трајни улог у капиталу друштва издаваоца у складу са Закључком Владе од 25.03.2016. године, којом тужени емитује 1.954.032 обичне акције укупне рачуноводствене вредности од 5.161.576.987,66 динара, од чега Министарству финансија, Пореској управи припада износ од 3.591.400.264,625680 динара, то јест 1.359.606 обичних акција које ће уписати. Издавањем акција врши се измирење потраживања поверилаца (конверзија) у трајни капитал издаваоца на начин и под условима дефинисаним Закључком Владе Републике Србије од 25.03.2016. године, с тим да ће се упис обичних акција VI емисије спровести у року за упис од 45 дана од датума доношења одлуке. Према члану 9. те одлуке, на основу те одлуке извршиће се упис повећања основног капитала код Агенције за привредне регистре и упис акција и акционара у Централном регистру на одговарајуће рачуне акционара, а према члану 10. овлашћује се Надзорни одбор Издаваоца да закључи и потпише уговоре о конверзији потраживања у акцијски капитал издаваоца, према тој одлуци и да предузме све фактичке и правне радње ради њеног спровођења и регистрације пред надлежним органима. Одлуком туженог од 03.08.2017. године, допуњена је претходна одлука тако да се дуг у износу од 3.591.400.264,625680 динара који се конвертује у капитал а односи се на државног повериоца наведеног у спецификацији – Министарство финансија, Пореска управа, обухвата дуговања према државним повериоцима наведеним у записницима Министарства финансија, Пореска управа, а који ће бити наведени као појединачни акционари VI емисија акција. Није расправљено који су појединачни акционари VI емисије акција државни повериоци наведени у записницима Министарства финансије, Пореске управе којима се потраживање конвертује у капитал привредног друштва у износу од укупно 3.591.400.264,625680 динара. Одлуком од 13.09.2017. године је продужен рок за упис акција до потпуног спровођења поступка конверзије са повериоцима у складу са УППР-ом. Како указује ревидент, није утврђено да ли је до отварања стечајног поступка над туженим спроведен у потпуности поступак конверзије са повериоцима у складу са УППР-ом. Одлуком туженог од 23.01.2019. године, измењена је одлука од 30.06.2017. године, тако да је, између осталог, утврђено да је дана 17.08.2017. године извршено у Централном регистру, депоу и клирингу хартија од вредности повећање капитала издавањем акција VI емисије у износу од 1.834.636 обичних акција, и да се на основу закључених уговора о конверзији и записника Пореске управе том одлуком повећава капитал издаваоца – овде туженог у износу од 70.353 акције, а уписаће се и регистровати у Централном регистру, депоу и клирингу хартија од вредности додатних 70.353 акције укупне вредности 185.837.502,053691 динара према спецификацији. Према разлозима првостепеног суда Централни регистар депоа и клиринга хартија од вредности је дописом од 22.03.2023. године обавестио суд да тужилац није био евидентиран као ималац акција туженог на дан отварања стечајног поступка над туженим 30.07.2021. године. Према решењу тужиоца од 05.12.2022. године, намирена је пореска обавеза путем конверзије пореског потраживања у трајни улог у капиталу туженог са стањем на дан 31.08.2015. године као улог Републике Србије у укупном износу од 41.493.266,15 динара. Тужилац је пријавио потраживање у укупном износу од 1.135.888.129,92 динара пријавом потраживања од 17.12.2021. године, а пријавом потраживања од 06.04.2022. године, пријавио је потраживање за износ од 1.116.730.601,91 динар. Оспорено је потраживање у укупном износу од 119.683.179,39 динара.

Код оваквог стања ствари, неутемељени су у утврђеном чињеничном стању разлози судова за одбијање тужбеног захтева. Разлози су и опречни. С једне стране, наводи се да је тужбени захтев је неоснован због тога што тужилац може да захтева испуњење предметног потраживања само конвертовањем и то дела потраживања, у трајни улог у капиталу туженог на основу Унапред припремљеног плана реорганизације као извршне исправе за потраживања која су у њему наведена, и да стога не може тражити испуњење истог потраживања у стечајном поступку над туженим. Са друге стране, разлог је у томе да је одлуком о издавању обичних акција VI емисије од 30.06.2017. године, која је допуњена одлукама од 03.08.2017. године, 13.09.2017. године и 23.01.2019. године, извршена докапитализација туженог конверзијом потраживања поверилаца међу које је тужилац уврштен као акционар коме се издају предметне акције, чиме су се стекли услови да се тужилац у вези предметног потраживања а на основу УППР-а као извршне исправе упише као ималац акција туженог.

Међутим, разлози су супротни утврђеном чињеничном стању о одлуци туженог број 82 од 23.01.2019. године у којој је наведено да ће на основу закључених уговора о конверзији и записника Пореске управе бити уписано и регистровати се у Централном регистру, депоу и клирингу хартија од вредности додатних 70.353 акција. Према Правилима пословања Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности, у случају повећања капитала конверзијом дуга у основни капитал друштва, када се конверзијом дуга издају хартије од вредности за Републику или јединице локалне самоуправе, упис хартија од вредности врши на основу захтева издаваоца, што је овде тужени, уз потврду о уписаним акцијама која се издаје на основу уписнице и уговора о конверзији. Ово значи да Унапред припремљени план реорганизације није довољан за конверзију дуга у основни капитал друштва, већ је за то била потребна одлука надлежног органа овде туженог о издавању акција и уговор о конверзији. Утврђено је да је тужени доносио одлуку о издавању акција у наведене сврхе 30.06.2017. године којом је емитовао 1.954.032 акције, од чега Министарству финансија, Пореској управи припада 1.359.606 обичних акција које ће уписати, а затим и одлуку од 23.01.2019. године, према којој се на основу закључених уговора о конверзији и записника Пореске управе повећава капитал туженог за 70.353 акције, што ће се тек уписати и регистровати у Централном регистру, депоу и клирингу хартија од вредности. Утврђено је и то да до 30.07.2021. године, на дан отварања стечајног поступка над туженим, тужилац није био евидентиран као ималац акција туженог. Дакле, не може се закључити, како су то неосновано учинили нижестепени судови, да је самим доношењем одлуке о емисији акција у сврху конверзије дуга према Министарству финансија, Пореској управи, цео поступак конверзије спроведен и да је на тај начин престало потраживање тужиоца. Конверзија је спроведена тек када је тужилац, односно повериоци у односу на које је донета одлука о издавању хартија од вредности, уписан као власник акција у вредности утврђеној Планом реорганизације. Са друге стране евидентно је да се не може спровести упис акција и промена структуре капитала туженог у стечају, након отварања стечајног поступка. Нижестепени судови нису расправили у којој мери је спроведена конверзија дуга овде туженог према тужиоцу у складу са Унапред припремљеним планом реорганизације који се спроводи до отварања стечаја над туженим. Погрешан је закључак судова да су се одлуком о издавању акција VI емисије од стране туженог стекли услови да се тужилац у вези предметног потраживања на основу УППР-а као извршне исправе упише као ималац акција туженог. Закључак је неутемељен због тога што се на основу извршне исправе не може спроводити извршни поступак над дужником у стечају, с једне стране,

а са друге стране није расправљено да ли су и којој мери за то били обезбеђени услови са стране туженог између осталог и закључењем уговора о конверзији, у складу са одлуком туженог број 82 од 23.01.2019. године и да је тужени поднео захтев за упис хартија од вредности у корист тужиоца у складу са Правилима пословања централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности. Напротив из чињенице да на дан отварања стечаја над туженим 30.07.2021. године, тужилац није био евидентиран као ималац акција туженог, произилазио би управо другачији закључак - да за то нису били испуњени услови и то са стране туженог.

У случају када је отворен стечајни поступак повериоци који су у поступку извршења Плана реорганизације намирени у складу са Планом реорганизације немају потраживање које могу пријавити и намирити у стечајном поступку. Међутим, у ситуацији када потраживање повериоца није намирено у складу са Планом реорганизације, у конкретном случају конверзијом, тада основано поверилац у стечајном поступку може да пријави ради намирења новчано потраживање у мери у којој није намирено.

Због изнетог је Врховни суд применом одредбе члана 416. став 2. Закона о парничном поступку укинуо нижестепене пресуде и предмет вратио првостепеном суду на поновно суђење, како би на основу потпуно расправљених чињеница о обиму ненамиренх потраживања тужиоца у спровођењу Унапред припремљеног плана реорганизације непоступањем туженог, одлучио о основаности тужбеног захтева.

**Председник већа – судија
Татјана Миљуш, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић

